

FINANČNO I HLAPČEVSTVO

Glavni deležniki enoglasno zagovarjajo krizno stanje 2013 in nujnost hitre izpeljave dokapitalizacije, medtem ko javnost izgublja zaupanje.

OBTOŽBE NEPRAVILNOSTI Vedno več dejstev kaže na očitne nepravilnosti sanacije bank. Obtožbe o prikrojevanju stresnih testov, morebiten nezakonit izbris imetnikov vrednostnih papirjev ter najverjetneje vsaj nekaj milijard evrov predraga sanacija, stroški katere so padli na pleča slovenskega proračuna.

Novinar: Anže Kožuh

Foto: Mediaspeed

Težko je opredeliti dejanski začetek trenutne zgodbe finančnega stanja slovenskega proračuna, delovanje Banke Slovenije in zagovore nje-nega guvernerja pred parlamentom glede očitkov nepravilnosti med dokapitalizacijo sistemskih bank, ki je vodila do izbrisa obveznic in delničarjev.

Dr. Tadej Kotnik, prodekan za znanstveno-raziskovalno dejavnost na fakulteti za elektrotehniko ljubljanske univerze, na podlagi anonimnega vira iz Banke Slovenije govori o prikrojevanju rezultatov stresnih testov. Glede na navedbe Društva malih delničarjev je ob uporabi ustajljene metodologije, ob zadnjem rednem poročanju o stanju, natančneje 30. 9. 2013, vseh šest bank – NLB, NKBM, Abanka, Pro-Banka, Factor banka, Banka Celje – imelo pozitiven kapital. Sprva naj bi Banka Slovenije naročila zunanji stresni test pri podjetju Roland Berger z napotkom, naj bo ocena konservativna. Ker so

njihovi rezultati še vedno kazali na pozitiven kapital, kar posledično prepreči izbris delničarjev in obveznic, in potrebo po le enomilijardni dokapitalizaciji, se je naročilo še en stresni test. Odstopanja v metodologiji drugega testa so bila tako obsežna, da je Deloitte v drobnem tisku omenil izrednost metodologije, s čimer se je zavaroval pred morebitnimi očitki malomarnosti. Njihova ocena je bila 700 milijonov nižja od analize s strani Roland Bergerja.

Podatki Društva malih delničarjev prav tako kažejo masivne spremembe kapitalskega stanja bank, saj se razlikujejo za 2,4 milijarde evrov. Skupen kapital omenjenih bank je 30. 9. 2013 znašal 1343 milijonov evrov. Rezultati Deloittove analize tik pred decembrsko dokapitalizacijo, torej pičila dva meseca pozneje, pa kažejo negativno vrednost v višini 1198 milijonov. Slednja številka je bil poglavitni argument za nujnost dokapitalizacije v višini 3404 milijonov evrov, kakor tudi 606-milijonski izbris obveznic in odpis stotiso-

Podpisnik »založene« izjave o vpisu in vplačilu novih delnic NLB.

Mitja Mavko, sekretar na finančnem ministrstvu

Uroš Čufer, finančni minister, in guverner Banke Slovenije Boštjan Jazbec

Page: 5

Reach: 58000

Country: SLOVENIA

Size: 1307 cm2

2 / 3

čih **malih delničarjev**. Tu je treba razumeti, da gre za dve vrsti obveznic. Tip UT2, kupljen od dobro poučenih vlagateljev, ter podrejene obveznice tipa LT2, večinsko kupljene s strani navadnih državljanov. Zgodba tu pridobi evropsko razsežnost z novo interpretacijo pravil o državnih pomočeh, sprejeto s strani Evropske unije 1. avgusta 2013. Njena novost je, da Bruselj pred odobritvijo državne pomoči zahteva delno razlastninjenje obeh vrst vlagateljev. Četudi bruseljska smernica ni bila direktiva, so jo na slovenski strani izvajali do besede natančno in uzakonili v noveli o bančništvu.

Sprejeta interpretacija Evropske unije ni govorila o izničenju podrejenih obveznic, temveč le o deljenju bremen. Namesto izbrisa so bile možne tudi druge rešitve, kot je pretvorba podrejenih obveznic v navadne delnice ali delni odpis vrednosti. Dvom o zakonitosti izbrisa je bil med pripravami na dokapitalizacijo izražen na več ravneh. Kritiko do zahtev Evropske komisije so izrazili agencija za zavarovalni nadzor, združenje bank in celo zakonodajno-pravna služba državnega zbora. Tudi NLB je pred spremembo zakonodaje opravila dve analizi, prvo pri Inštitutu za primerjalno pravo ter drugo pri frankfurtski odvetniški pisarni Clifford Chan-

ce. Obe analizi sta ugotovili, da so poučeni imetniki obveznic tipa UT2 tveganje prevzeli nase, medtem ko je razlaščenje podrejenih obveznic LT2 neskladno s slovensko ustavo, kakor tudi pravili Evropske unije.

Med celotnim procesom so se odvile tudi druge »nevšečnosti«. Sodišče je lanskega julija razveljavilo vpis izbrisa obveznic NLB v sodni register. Med hitrostrnim »saniranjem« bank se je 18. decembra

2013 pozabilo pripraviti izjavo o vpisu in vplačilu novih delnic NLB s strani države, kar je sestavni del potrebnih dokumentov za dotične vpise. Po razveljavitvi je sicer nastala panika, vendar se je potrebno izjavo »našlo« z datumom 18. decembra 2013. Podpisana je bila s strani viceguvernerja Banke Slovenije Janeza Fabijana ter sekretarja na finančnem ministrstvu Mitja Mavka, s čimer sta se guverner Jazbec in minister Čufer izognila podpisu. Lani se je prav tako začela bitka razlaščenih imetnikov obveznic pred slovenskim ustavnim sodiščem s presojo ustavnosti izbrisa. Ustavno sodišče ni želelo izreči mnenja ter se je vprašanji obrnilo na sodišče Evropske unije v Luksemburgu, primer pa se je zamrznil med kolesji prava.

Naslednje jabolko spora je korespondenca slovenskih odločevalcev znotraj finančnega ministrstva, takratne vlade ter

Razlika med tujimi analizami stanja bank je nanasla na 700 mio.

Guvernerju Jazbecu se obetajo preiskave dokapitalizacije bank.

Vir: Društvo malih delničarjev Slovenije

BANKA	REDNO POROČILO 30. 9. 2013	OCENA DELOITTA 12.12.2013	IZBRIS OBVEZNIC	DOKAPITALIZACIJA PO IZBRISU
NLB, d. d.	835 mio	-318 mio	265 mio	1.551 mio
NKBM, d. d.	246 mio	-67 mio	64 mio	870 mio
ABANKA, d. d.	131 mio	-265 mio	120 mio	348 mio
PROBANKA, d. d.	12 mio	-214 mio	41 mio	176 mio
FACTOR BANKA, d. d.	77 mio	-283 mio	23 mio	269 mio
BANKA CELJE, d. d.	42 mio	-51 mio	93 mio	190 mio

Banke Slovenije in Evropske komisije. Seveda je stvar odvisna od interpretacije, vendar nekateri vedenje slovenske strani označujejo za hlapčevsko. Četudi so bila nesoglasja znotraj nekaterih slovenskih deležnikov, se je vse prehitro slepo in brez ugovora ali trdega pogajanja pokorilo volji Bruslja, tudi z odločitvami nižjih uradnikov, ki so pozneje dobili evropske službe. Viden primer je sekretar Mavko, ki je lanskega avgusta s položaja sekretarja finančnega ministrstva napredoval v svetovalca direktorja pisarne Evropske banke za obnovo in razvoj. Obenem se v korespondenci (objavljeni s strani Mladine 13. 9. 2014) pojavi še bolj banalna razlaga stanja. Komunikacijski šum med vodjo sektorja za finančni sistem Urško Cvelbar, ki ni najbolje razločevala med terminoma termination in write-down, in Sandrine Scheller, predstavnico komisije, čeprav jo je ta opozorila na pomensko razliko terminov. Medtem ko je komisija imela v mislih write-down, kar pomeni delni odpis vrednosti, ga je slovenska stran enačila z izrazom termination, torej izbrisom obveznic. Obenem slabo luč na zgodbo meče tudi postopna sanacija petih bank leta

2013, medtem ko se je Banka Celje dokapitalizirala šele eno leto pozneje. Glede na anonimne vire je za zamudo kriv bivši predsednik uprave Dušan Drofenik. Za začetek tako imenovane sanacije bi morala banka uradno zaprositi za državno pomoč. Ker je Drofenik vedel, da to pomeni odpis obveznic, nakup katerih je predhodno svetoval, ni želel privoliti v ponujeni načrt sanacije. Banka Slovenije ga je decembra 2013 odstavila z mesta predsednika uprave, nekaj tednov pozneje pa je sledila novica o njegovem samomoru.

Končen nauk zgodbe je, da očitki v očeh javnosti povzročajo dvom o nujnosti sanacije bank, ki nas je stala 3,6 milijarde evrov. K temu se lahko doda še državno poroštvo za obveznice slabe banke v višini 1,7 milijarde evrov. Zneski sanacij skupaj nanese-

jo 5,3 milijarde evrov oziroma 14,5 odstotka BDP, kar se seveda odraža na državnem dolgu. Slednji je z 38 odstotkov leta 2010 narasel na nekaj čez 80 odstotkov ob koncu leta 2014. Kljub burni javni razpravi, že drugem zagovoru guvernerja Jazbeca pred vlado ter zastavljanju neprijetnih vprašanj bivši premierki Alenki Bratušek zgodba še zdaleč ni jasna. Četudi trenutna vlada zaenkrat še izraža podporo Jazbecu in slednji zanika očitke nepravilnosti, si Društvo malih delničarjev prizadeva za uvedbo preiskave zoper vodstvo Banke Slovenije. Presoja ustavnosti izbrisa, ki je še vedno zamrznjena na ustavnem sodišču, po novem zahteva tudi ljubljansko okrožno sodišče. Tudi komisija DZ za nadzor javnih financ je po opravljeni razpravi o pravilnosti sanacije bančnega sistema 2013 podprla zahtevo izredne revizije in natančne preiskave postopkov zadnjih treh let. Zgodba torej še zdaleč ni zaključena, ne glede na vse nacionalne nepravilnosti pa se ne sme pozabiti razmerja do Evropske unije. Ključno vprašanje je predvsem, kdo je narekoval metodologijo stresnih testov ter na kakšen način so se vrednotili portfelji bank. Ali se je resnično želelo prikazati slovenske banke v slabši luči, kot so morebiti dejansko bile.

Razlika redne in izredne ocene stanja je bila 2541 mio.

606 milijonov evrov

izbrisanih podrejenih obveznic

Alenka Bratušek